

Desigualtats territorials de renda a Barcelona

María Jesús Calvo. Ajuntament de Barcelona

1. Introducció

Disposar d'instruments que mesurin la realitat i permetin interpretar-la és un requisit obligat en el disseny de polítiques públiques i en la planificació de la gestió dels recursos. Dins d'un context d'avanç sostingut en l'obtenció, la fiabilitat i la difusió d'indicadors de caire socioeconòmic, hi ha un consens generalitzat en el fet que hi ha una llacuna quan es tracta d'esbrinar el nivell de renda o la capacitat econòmica personal o familiar dels residents d'un territori. Una llacuna que és molt fondata si el que es vol és analitzar les diferències entre zones o barris d'una ciutat, com és el cas que ens ocupa.

En el treball que aquí es presenta¹ s'explica la gènesi i el procediment d'elaboració d'un indicador que mesura la distribució de la renda familiar dins de Barcelona, com també s'exposen els resultats i les principals conclusions del model per a l'any 2005. En essència, es veurà com a partir d'una dada oficial de renda a escala municipal provinent de les macromagnituds de l'economia catalana, s'ha construït un model mitjançant la combinació de diverses variables que, un cop agregades i ponderades, ofereix uns valors mitjans de renda o capacitat econòmica dels residents dels diferents àmbits territorials inframunicipals analitzats. Els valors resultants no corresponen a individus ni a llars, sinó que són mitjanes teòriques aplicables als habitants de les diferents unitats territorials estudiades.

Els resultats s'ofereixen principalment indexats i per capita, i s'ha preferit la presentació en termes relatius sobre els valors absoluts, primer, perquè aquests darrers són provisionals i estan sotmesos a revisió fins que es publiquin les xifres definitives de la comptabilitat nacional, i, segon, perquè del que es tracta és de conèixer la posició relativa en termes de renda o capacitat econòmica de cada unitat geogràfica en relació amb la resta de zones i amb la mitjana de la ciutat, i els resultats indexats faciliten les comparacions. Els àmbits geogràfics per als quals s'ha estimat la variable són: les 248 zones de recerca petites (ZRP), les 38 zones estadístiques grans (ZEG), els deu districtes i el conjunt de Barcelona.

2. Antecedents

En el plantejament embrionari d'aquest treball va dominar més l'esperit pragmàtic o funcional que el disseny d'un pulcre model teòric. Sovint, qui està acostumat a treballar amb dades estadístiques a escala municipal veu com les construccions estadístiques sofisticades que poden funcionar a escala de comunitat autònoma o estat s'encallen quan es volen aplicar a les ciutats, i ja no diguem als seus districtes o barris. En aquest escenari, un cop fixat l'objectiu d'estimar la renda mitjana dels residents per zones petites a Barcelona, la lamentable mancança de dades a partir de les quals aplicar un model economètric contrastat ens va conduir a plantejar

unes hipòtesis inèdites pel que fa a les variables utilitzades i els pesos assignats a aquestes variables, triades sota el requisit irrenunciable que estiguessin disponibles per als àmbits territorials més petits, les 248 zones de recerca petites. Però abans d'establir les hipòtesis metodològiques que es detallen a l'apartat següent, es va fer un exercici de documentació sobre els antecedents d'indicadors socioeconòmics relacionats amb renda o capacitat econòmica que s'havien elaborat amb anterioritat per a l'àmbit de Barcelona.

De fet, la dada de renda familiar disponible² que serveix de punt de partida d'aquest treball és un dels darrers apunts en la llarga història d'investigacions de macromagnituds que, de forma més o menys directa, han tingut com a objectiu la ciutat de Barcelona. L'hem triada pel seu caràcter oficial i perquè és la més recent disponible, però en la literatura especialitzada hi ha un ampli conjunt de treballs que en les darreres quatre dècades i amb diverses metodologies s'han centrat en el càlcul de la renda de Barcelona.³

1. Aquesta «Radiografia» és un resum de l'estudi *Distribució territorial de la renda familiar a Barcelona*, publicat pel Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona l'any 2007.

2. Es tracta de la renda familiar bruta disponible a preus corrents que difon periòdicament l'Institut d'Estadística de Catalunya per als municipis catalans de més de 5.000 habitants i la resta de capitals comarcals.

3. Vegeu un recull d'aquestes referències bibliogràfiques en ordre cronològic al treball original, referenciat a la nota 1.

La referència més antiga es remun- ta al final dels anys seixanta, amb l'estimació per part del professor Joaquim Muns del producte interior net al cost de factors a partir de dues variables: el nombre d'automòbils i el consum d'electricitat. Els càlculs es referien al conjunt de la ciutat, als dotze districtes en què llavors es dividia la ciutat, i als 27 municipis que formaven la Corporació Metropolitana de Barcelona. Posteriorment hi ha un seguit d'investigacions realitzades al llarg dels anys setanta i vuitanta des de l'àmbit universitari o institucional (Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona i Generalitat de Catalunya) que, amb algunes diferències metodològiques, coincidien a calcular la renda de Barcelona mitjançant un mètode indirecte d'estimació basat en un model de regressió múltiple estimat per mínims quadrats ordinaris. En particular, destaca el model del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona perquè, juntament amb el del professor Muns, és l'únic on les estimacions de renda arriben a un nivell inferior al del municipi, en concret als districtes. Aquest estudi, l'actualització més recent del qual correspon a l'any 1993, utilitza com a variables explicatives el nombre de vehicles de turisme, el consum d'energia elèctrica i el nombre de conferències telefòniques interurbanes.

Des d'una concepció metodològica allunyada del perfil de macromagnitud econòmica que comparteixen els estu-

dis esmentats, hi ha dos treballs més recents impulsats i/o elaborats des de l'Ajuntament de Barcelona per a àmbits inferiors al districte (ZEG i ZRP) que aborden les diferències territorials del nivell socioeconòmic dins de Barcelona. En ordre cronològic, el primer és l'índex de capacitat econòmica familiar (ICEF), dissenyat per la Universitat Politècnica de Catalunya i elaborat pel Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona per als anys 1988, 1991 i 1996. Aquest índex s'elabora mitjançant la combinació de quatre variables —la categoria socioprofessional de la població, la potència mitjana, l'edat i el cubicatge dels vehicles, el valor cadastral mitjà dels locals i el consum i nombre de línies telefòniques—, i es presenta en base Barcelona = 100.

El segon índex, anomenat índex sintètic de desigualtat social (ISDS), té una referència temporal més propera —s'ha calculat per als anys 1991, 1996 i 2001— i ha estat elaborat pel Departament de Recerca i Coneixement del Sector de Serveis Personals de l'Ajuntament de Barcelona a partir de les variables següents: taxa d'atur, taxa de població amb titulació superior, taxa de població amb instrucció insuficient i esperança de vida. Amb un perfil marcadament social, és un indicador sinòptic inspirat en la metodologia de l'ONU, que mesura la distància de cadascuna de les zones analitzades en relació amb una dada òptima (màxim) de la seva distribució.

A més, cal esmentar dues enquestes que des de l'òrbita institucional es fan de forma periòdica a una mostra de residents de la ciutat i que, entre moltes altres qüestions, interroguen els enquestats sobre els seus ingressos familiars. L'una és l'Enquesta de serveis municipals, que desenvolupa el Servei d'Estudis i Avaluació de l'Institut Municipal d'Informàtica de l'Ajuntament de Barcelona, i ofereix una mitjana per districtes dels ingressos nets mensuals de les famílies. L'altra és l'Enquesta de la Regió Metropolitana que elabora l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans, i ofereix una distribució per intervals dels ingressos familiars per districtes. En tots dos casos, els resultats no són homologables en termes monetaris a les dades de renda que provenen de les macromagnituds, però és interessant contrastar les semblances entre l'ordenació dels districtes pel nivell d'ingressos procedent d'aquestes enquestes i les que resulten del model que aquí es presenta.

3. Metodologia

El model s'ha construït a partir de les dades de la renda familiar bruta disponible (RFBG) i la renda familiar bruta disponible per capita (RFBGpc) de Barcelona per als anys 2000, 2001 i 2002 en base 2000, publicades per l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat).⁴

4. En el moment d'escriure aquest resum aquestes són les darreres dades disponibles, si bé s'està a l'espera d'una revisió i una actualització de les dades de l'RFBG fins a 2005 per part de l'Idescat.

Aquesta renda mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori per destinar-los a consum o estalvi, i es calcula com a saldo del compte de renda de les famílies.

En una primera fase, s'ha fet una projecció temporal per al conjunt de Barcelona per als anys 2003, 2004 i 2005 a partir de l'evolució de la taxa d'ocupació, de l'estructura productiva de Barcelona, de l'evolució del PIB i de l'RFD de Catalunya, del comportament d'altres rendes com les prestacions socials, les pensions o els subsidis, i, finalment, de l'evolució de la població.

En segon lloc, s'ha calculat any per any una estructura de la capacitat econòmica per a tots els àmbits territorials estudiats a partir de la seqüència temporal obtinguda per al conjunt de la ciutat fixant la mitjana de Barcelona en base 100 per a cada referència temporal. Així, s'ha obtingut una estructura anualment diferenciada segons l'evolució de les diferents variables emprades i ponderades, tal com s'explica més endavant. L'indicador obtingut es defineix com a índex RFD.

Les variables seleccionades informen del nivell educatiu, la situació laboral, les característiques i l'evolució del parc de turismes, i els preus al mercat immobiliari residencial secundari. En conjunt, fan referència a la capacitat econòmica (ingressos i despeses) i a la riquesa dels residents, però s'ha preferit utilitzar el concepte de renda com a definidor de l'indicador

RFD perquè és el punt de partida de l'estimació, posant l'accent, com s'ha dit, més en l'estructura i les diferències territorials que en els resultats mitjans en termes monetaris. Les variables han estat escollides atenent al criteri que siguin sensibles al cicle econòmic, neutres territorialment i que tinguin una elevada elasticitat de renda. A més, s'ha imposat un criteri de no-redundància i disponibilitat temporal i territorial per als àmbits territorials més petits, les 248 ZRP, a partir dels quals s'han agregat les ZEG i els districtes. Totes han estat indexades prenent 100 com a base per a Barcelona.

A continuació es descriuen aquestes variables i el pes atorgat en la construcció de l'índex RFD (taula 1).

Les variables «taxa de titulats» i «taxa d'atur» provenen de l'explotació censal de 2001, mentre que la resta s'han actualitzat anualment. Cal precisar que el model no és estrictament homogeni entre 2005 i els anys anteriors. Les variables «turismes / 1.000 habitants» i «turismes nous d'alta potència fiscal / total turismes nous» han estat disponibles de forma depurada —comptabilitzant només els turismes els propietaris del quals siguin persones físiques i no empreses— només a

Taula 1. Variables seleccionades per construir l'índex RFD (renda familiar disponible)

1. Taxa de persones titulades (TT)

Diplomats, titulats superiors i doctorats de 25 anys i més sobre el total de la població de 25 anys i més

Font: Cens de població i habitatge 2001. INE

Pes: 17,5%

2. Taxa d'atur (TA)

Població en atur sobre el total de la població activa

Font: Cens de població i habitatge 2001. INE

Pes: 17,5%

3. Turismes / 1.000 habitants (TH)

Turismes de persones residents x 1.000 / total de la població resident

Font: Institut Municipal d'Hisenda. Ajuntament de Barcelona

Pes: 15,0%

4. Turismes nous d'alta potència fiscal / total turismes nous (TNAP)

Turismes de persones residents de més de 16 cavalls fiscals i menys de dos anys d'antiguitat sobre el total de turismes de menys de dos anys d'antiguitat

Font: Institut Municipal d'Hisenda. Ajuntament de Barcelona

Pes: 15,0%

5. Preu dels habitatges de segona mà (PH)

Preu unitari dels habitatges de segona mà en euros

Font: Institut d'Estudis Fiscals. Ajuntament de Barcelona

Pes: 35,0%

partir de 2005, i són la síntesi de tres variables relacionades amb la tinença i les altes de turismes utilitzades per estimar la distribució de l'RFD en el període 2000-2004. Els resultats per a aquest període són perfectament vàlids pel que fa a la distribució territorial però s'han d'analitzar amb cautela en termes d'evolució entre aquests anys i 2005 per les discrepàncies metodològiques ressenyades.

A diferència dels models habitualment utilitzats per a l'estimació de la renda basats en l'ús d'equacions de regressió que pressuposen un comportament econòmic similar entre zones àmplies de referència (com un estat o una comunitat autònoma) i les zones petites (en aquest cas, els barris i zones de recerca petites de Barcelona), el que hem fet ha estat fixar d'entrada uns coeficients o pesos a cada variable (prèviament indexada sobre un valor mitjà de 100 per a Barcelona), de manera que hem obtingut un valor de RFD de base 100 per a cada unitat territorial petita (les 248 ZRP), a partir dels quals hem elevat a les unitats territorials més grans, les 38 ZEG i els deu districtes.

En l'assignació dels pesos a les cinc variables amb què s'ha treballat s'ha tingut en compte la dimensió estructural/conjuntural (és a dir, el ritme d'actualització dels valors de les variables) i s'ha procurat mantenir un equilibri entre les tres categories de variables, amb un pes al voltant d'un terç per bloc: perfil educatiu i laboral dels residents (TT + TA = 35%);

característiques i taxa de tinença de turismes (TH + TNAP = 30%), i nivell de preus al mercat residencial secundari (PH = 35%). En definitiva, amb el model proposat el que s'ha intentat és —partint d'unes variables amb una potència explicativa contrastada, una desagregació territorial molt elevada i una periodicitat acceptable en els valors censals i adequada en la resta de variables—, acostar-se a una estimació de l'RFD tant des de la capacitat dels individus de generar rendes salarials i empresarials com de la utilització d'aquestes en consum de béns duradors i d'inversió.

4. Resultats

4.1 Distribució de la renda al conjunt de la ciutat

De la primera de les dues fases en què s'estructura el model d'estimació de renda que aquí s'exposa s'han obtingut els valors de l'RFDpc a Barcelona per als anys 2003, 2004 i 2005. La taula 2 conté un resum sintètic dels principals estadístics de la funció de distribució de l'índex RFD, així com alguns paràmetres bàsics de partida com són la població i el nombre d'unitats territorials petites en què es divideix la ciutat. En general, els resultats estan referenciats a l'any 2005, si bé en algunes taules o gràfics s'han incorporat també els valors de l'any 2000 per tal de facilitar la lectura de l'evolució. La principal aportació d'aquesta primera fase de l'aplicació del model és l'obtenció del

valor de l'RFDpc mitjana de Barcelona per a 2005, que s'ha situat en 16.555. Aquest valor representa un augment anual mitjà del 4,2% d'ençà de l'any 2000, en línia amb la trajectòria expansiva de l'activitat econòmica i de l'impuls demogràfic registrats en aquest període.

Un dels avantatges de treballar amb la mitjana de l'RFDpc que ofereix l'Idescat és que permet contextualitzar aquesta dada en l'escenari català, i, en particular, amb les comarques i els municipis de més de 5.000 habitants. Si ens situem a l'any 2002 —l'últim per al qual hi ha aquest indicador en aquest nivell territorial i que previsiblement s'actualitzarà en breu—, l'RFDpc de Barcelona era un 12,3% per sobre de la mitjana de Catalunya i entre un 39,2% i un 56,0% per sobre de la resta dels municipis del Barcelonès. A escala municipal, Barcelona se situava en el lloc número 30 entre els 185 municipis catalans de més de 5.000 habitants.

La taula 2 ofereix una primera aproximació a les mesures de posició de la distribució i mostra que, com acostuma a passar en les funcions de distribucions de renda, la mediana és inferior a la mitjana, cosa que significa que més de la meitat dels individus tenen un índex o assoleixen un valor inferior a la mitjana. En analitzar aquestes dades de forma agregada per al conjunt de la ciutat, cal tenir present el factor demogràfic i, en particular, la desigual distribució no només del nombre de ZRP que hi ha a cada districte,

sinó també de la irregular dimensió demogràfica de les 248 ZRP. El gràfic 1 mostra amb 248 punts —agrupats per formes i colors segons el districte al qual pertanyen— la posició en termes d'índex obtingut de RFD i del nombre de residents en termes absoluts. Interessa en especial destacar l'abundància

relativa de ZRP poc poblades amb elevats índexs —en especial als districtes de Sarrià - Sant Gervasi i les Corts—, així com de zones també poc poblades i amb índexs baixos, com a Ciutat Vella. Aquests aspectes s'han de tenir presents a l'hora d'interpretar els resultats, que en les agregacions a zones grans o

districtes es donen sempre en mitjanes ponderades.

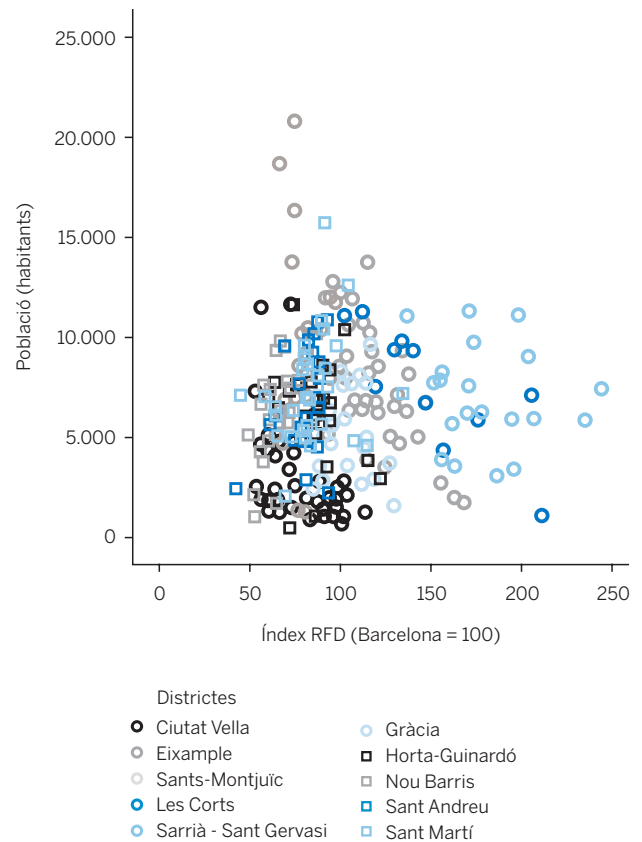
Entre els estadístics recollits a la taula 2 també apareix un seguit de mesures de dispersió absolutes i relatives detallades. Una d'immediata és el quocient entre el valor màxim i el mínim de la distribució, que per a l'any 2005

Taula 2. Síntesi dels estadístics de la funció de distribució de l'índex RFD (renda familiar disponible). Barcelona, 2000-2005

Base: Barcelona = 100	2000	2005
RFD per capita (€/any)	13.500	16.555
Població (habitants*)	1.505.325	1.593.075
Districtes	10	10
Zones estadístiques grans (ZEG)	38	38
Zones de recerca petites (ZRP)	248	248
Estadístics		
Mitjana ponderada	100,0	100,0
Mediana	86,8	89,6
Variància	1.394	1.295
Desviació típica	37,3	36,0
Mínim	32,8	43,0
Màxim	223,8	243,5
Rang	191,1	200,5
Màxim/mínim	6,8	5,7
Percentils		
5	47,6	58,0
10	54,8	62,6
25	71,8	74,6
50	86,8	89,6
75	108,6	114,3
90	149,6	153,8
95	176,0	175,4
Asimetria	1,22	1,44
Curtosi	1,41	2,24
Coefficient de variació de Pearson	0,40	0,36

* Com a població de 2000 s'ha fet servir la del cens de 2001.

Gràfic 1. Població i índex RFD (renda familiar disponible) de les zones de recerca petites. Barcelona, 2005

se situa en 5,7. Un valor notablement més elevat que si s'analitzen exclusivament els valors dels deu districtes, ja que, com se sap, quan es compacten o s'agreguen els casos (per exemple, sintetitzant les mitjanes de les 248 ZRP en mitjanes per als deu districtes), disminueix la dispersió. Cal subratllar que, en termes homogenis amb l'any 2000, aquest coeficient s'ha reduït, ja que, amb la mateixa base de referència (Barcelona = 100), el quocient del valor màxim sobre el mínim era 6,8. Ara bé, aquest quocient té l'inconvenient que, com que només considera els valors extrems de la distribució, no té en compte si els valors centrals estan agrupats o dispersos, aspecte que sí que es considera quan s'empren els percentils. Així, el tronc central de la distribució, mesurat com els quocients entre els percentils 75 i 25, no s'ha modificat substancialment entre l'any 2000 (1,51) i 2005 (1,52), però si ampliem aquest

tronc als percentils 90 i 10, s'observa una compactació superior, ja que els quocients passen de 2,71 l'any 2000 a 2,46 l'any 2005.

Els valors que prenen els indicadors de dispersió i els percentils en els anys 2000 i 2005 indiquen que s'ha registrat un moderat procés d'homogeneïtzació en la distribució de la renda, que també es palesa en la reducció del nombre de ZRP amb índexs molt baixos, en l'augment significatiu del nombre de ZRP amb índexs al voltant de la mitjana i en un augment més moderat del grup amb els valors més elevats.

Si es fixa un interval central a l'entorn de la mitjana de la ciutat amb un marge del 20% per dalt i per baix, es pot veure que s'ha reduït el nombre de zones amb nivells molt baixos (inferiors a 80 en base 100), que ha passat de 102 ZRP l'any 2000 a 76 ZRP l'any 2005. El tronc central s'ha reforçat, i ha passat de tenir 100 ZRP l'any 2000 a 124 l'any

2005, mentre que la banda alta de la distribució també s'ha reforçat però de forma gairebé imperceptible, passant de 46 a 48 el nombre de ZRP amb valors superiors a 120. La mateixa anàlisi en termes de població palesa un transvasament del grup amb índexs més baixos al grup mitjà i, en menor mesura, al més alt. L'any 2000 hi havia un 38,6% de la població total de Barcelona amb una renda inferior al 80% de la mitjana de la ciutat, mentre que l'any 2005 aquest percentatge s'ha reduït fins al 29,3%. En paral·lel, el grup central ha passat de contenir el 43,8% de la població al 51,9%, mentre que el segment amb rendes més elevades ha passat de tenir el 17,6% de la població l'any 2000 al 18,8% l'any 2005. A la taula 3 també es pot veure que si es fixen les fronteres amb la mitjana més menys la desviació estàndard en comptes del més menys 20%, es repeteix la mateixa tònica: disminueix el nombre de ZRP i el percentatge de po-

Taula 3. Resum agregat de l'índex RFD (renda familiar disponible) segons el nombre de zones petites de recerca i població. Barcelona, 2000-2005

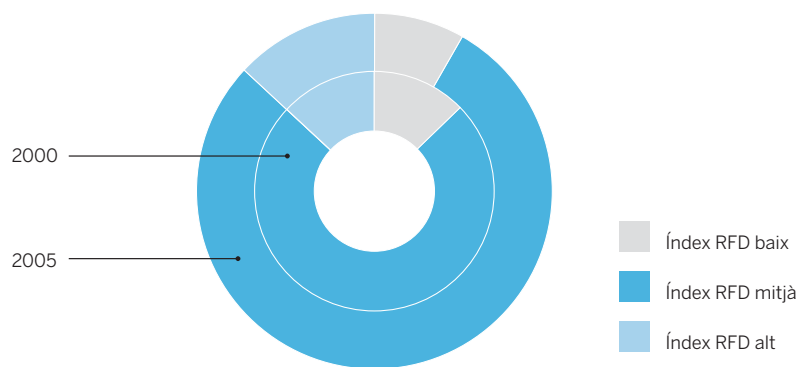
	ZRP (%)		Població (%)	
	2000	2005	2000	2005
Grups agregats: mitjana +/- 20%				
Índex < 80	41,1	30,7	38,6	29,3
80 < índex RFD < 120	40,3	50,0	43,8	51,9
Índex RFD > 120	18,6	19,4	17,6	18,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Grups agregats: mitjana +/- desviació estàndard (DE)				
Índex RFD < mitjana - DE	15,7	11,7	12,8	8,3
Mitjana - DE < índex RFD < mitjana + DE	70,2	75,0	73,6	78,8
Índex RFD > mitjana + DE	14,1	13,3	13,6	13,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

blació amb rendes inferiors, i augmenta significativament el grup central fins a assolir l'any 2005 el 75% de les ZRP i el 78,8% de la població (gràfic 2).

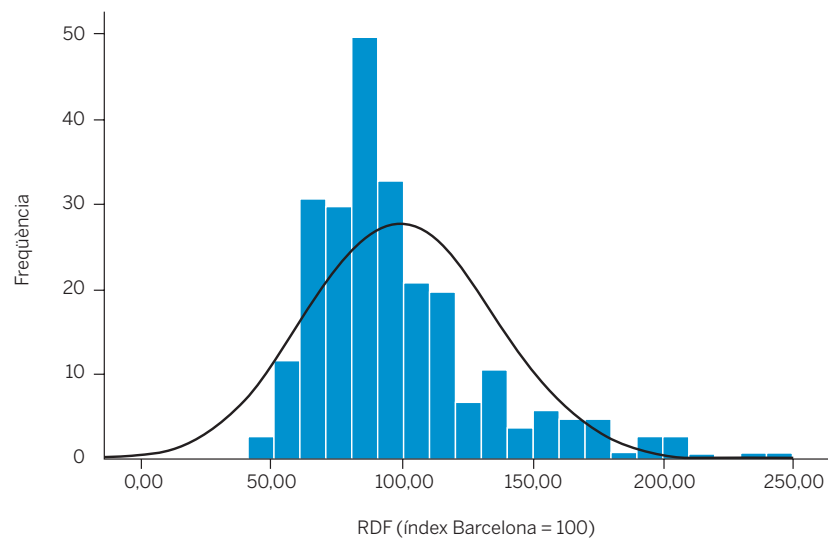
La taula 2 també conté l'estadístic que habitualment s'utilitza en la mesura de la dispersió d'una funció de distribució, el coeficient de variació de Pearson, que informa de la representativitat de les mitjanes. Aquest coeficient pren el valor 0,40 per a l'any 2000 i el valor 0,36 per a 2005, cosa que significa que la mitjana és més representativa aquest darrer any. D'altra banda, l'histograma de freqüències de la funció de distribució de la renda familiar disponible per al conjunt de la ciutat representat al gràfic 3 reflecteix una certa asimetria cap a la dreta, com ja s'havia deduït amb els valors positius dels coeficients d'asimetria per als anys 2000 i 2005 presentats a la taula 2. El gràfic reflecteix com es distribueixen els casos (les 248 ZRP) per freqüències, amb una gran concentració al voltant i per sota però a la vora de la mitjana, i una significativa dispersió a la dreta, amb pocs casos però amb valors força elevats.

Els instruments clàssics per a l'anàlisi del nivell de concentració de la renda són l'índex de Gini i la corba de Lorenz (gràfic 4). L'índex de Gini és una mesura de concentració que mostra el grau d'igualtat en el repartiment total dels valors d'una variable, en aquest cas, la renda familiar disponible. Si considerem que el recorregut d'aquest índex va de 0 (equidistribució absoluta) a 1 (màxima concentració), els valors

Gràfic 2. Distribució de la població resident segons l'índex RFD (renda familiar disponible). Barcelona, 2000-2005

Gràfic 3. Distribució de la renda familiar disponible. Barcelona, 2000-2005

obtinguts per als anys 2000 (0,194) i 2005 (0,180) són força baixos, indicatius d'una distribució força equitativa de la renda. A més, l'evolució entre els dos anys, amb una reducció del 7,2%, palesa un avanç cap a una igualtat superior en

la distribució. Aquests valors es poden contextualitzar —però no comparar ni homologar, per les diferents bases de dades emprades— amb els obtinguts amb altres metodologies i per altres referències temporals a Barcelona. Per

exemple, a l'estudi índex de capacitat econòmica familiar (citada a l'apartat d'Antecedents) l'índex de Gini obtingut se situava entre 0,20 l'any 1988 i 0,16 l'any 1996.

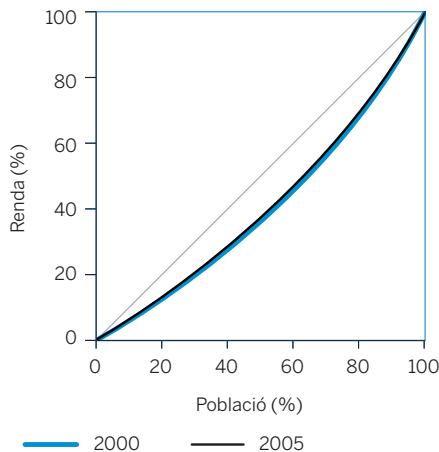
La discreta millora que s'ha registrat entre 2000 i 2005 cap a una menor concentració de la renda també es palesa en la representació gràfica de la corba de concentració de Lorenz (gràfic 4), on les corbes dels dos anys gairebé estan superposades. Això no significa, però, que s'hagi mantingut l'ordre (els percentils de població ordenada en funció de la renda), ja que s'han produït salts significatius entre la jerarquia de les diverses ZRP ordenades per renda mitjana entre 2000 i 2005.

De la comparació de les dues distribucions es desprèn que el primer decil de població (el 10% de la població amb la renda més baixa) acumulava en conjunt una porció similar de RFD l'any 2000 (el 5,48%) i l'any 2005 (el 6,08%). Quant al segment dels més rics (el 10% de la població que té la renda més elevada), en els dos anys estudiats disposen d'una proporció semblant de l'RFD, un 18,16% l'any 2000 i un 17,67% l'any 2005. Essencialment, la distribució de la renda, amb independència de la seva evolució en termes absoluts, s'ha mantingut durant el període analitzat, però sempre mostrant una lleugera tendència a la reducció de les desigualtats.

El gràfic 5 representa un diagrama de caixa en el qual s'agrupen els valors obtinguts de l'RFD mitjana per habitant per a tots els anys del període

analitzat. Les caixes corresponen als valors que prenen les 248 ZRP cada any i es pot observar amb claredat l'evolució de la mediana i dels quartils, així com

Gràfic 4. Corba de concentració de la renda (Lorenz). Barcelona, 2000-2005

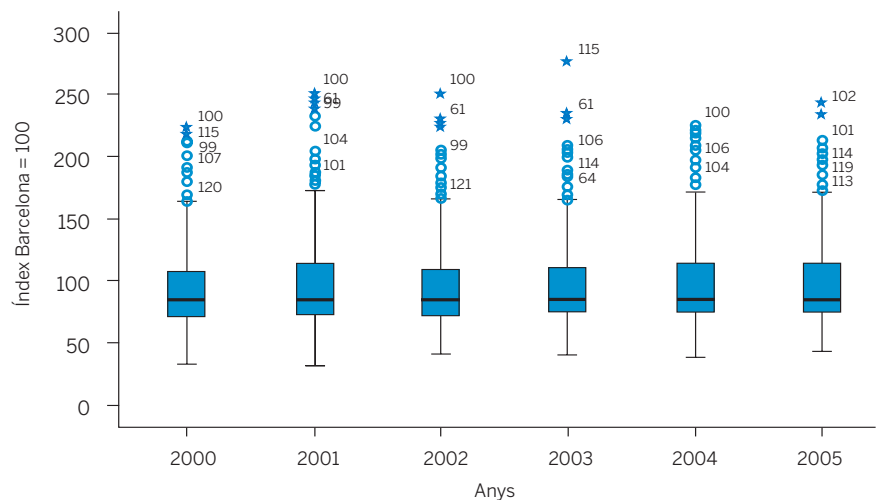

la dispersió. La línia horitzontal a dins de cada caixa determina la mediana, mentre que els extrems corresponen al valor que prenen els percentils 75 (superior) i 25 (inferior). Els casos atípics (○) i extrems (★) estan identificats amb el codi corresponent de ZRP, i en coherència amb l'asimetria a la dreta que s'ha vist anteriorment, apareixen de forma persistent cada any exclusivament en els nivells on els índexs són més elevats.

4.2 Síntesi de resultats territorialitzats

A les taules 4, 5 i 6 es presenten els principals resultats obtinguts per als diferents àmbits per als quals s'ha fet l'estimació de l'índex RFD i que, respectivament, corresponen a districtes, zones estadístiques grans i zones

Gràfic 5. Índex RFD (renda familiar disponible) de les zones de recerca petites. Barcelona, 2000-2005

de recerca petites. Com a complement d'aquests resultats s'inclouen els mapes 1, 2 i 3, en els quals els contrastos cromàtics faciliten la identificació de les diferències de nivell de renda entre les diferents àrees de la ciutat. Com s'ha comentat anteriorment, els valors dels districtes i de les zones estadístiques grans s'han obtingut per agregació a partir de les dades de les unitats territorials més petites (ZRP); aquests valors han estat ponderats per la població resident a cadascuna d'aquestes unitats territorials.

Totes les taules tenen la mateixa estructura. A les dues primeres columnes hi ha els identificadors territorials: número i nom dels districtes, les zones estadístiques i les zones de recerca petites. En aquests dos darrers casos, a més, s'inclou una tercera columna que serveix per identificar a quin districte pertanyen. A continuació, segueix la població oficial de 2005, el valor mitjà de l'RFDpc (en €/any) i els valors de l'índex RFD, en els quals la mitjana de Barcelona actua com a base = 100, per als anys 2000 i 2005. Aquestes dues dates de tall corresponen a dues fotografies de l'estructura que permeten analitzar la posició i la distància de cada unitat territorial en relació amb la mitjana per als dos anys de forma independent, així com veure l'evolució de la posició relativa de cada àmbit.

Els valors obtinguts per districtes no presenten cap sorpresa per a qui estigui familiaritzat amb els indicadors socioeconòmics de la ciutat; Sarrià - Sant

Taula 4. Renda familiar disponible per capita, per districtes. Barcelona, 2000-2005

Districtes	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)	
	2005	2005	2000	2005
Ciutat Vella	111.290	11.919	61,8	72,0
Eixample	262.485	19.260	116,3	116,3
Sants-Montjuïc	177.636	13.356	80,0	80,7
Les Corts	82.588	23.075	137,0	139,4
Sarrià - Sant Gervasi	140.461	29.599	168,4	178,8
Gràcia	120.087	17.306	98,5	104,5
Horta-Guinardó	169.920	14.154	80,9	85,5
Nou Barris	164.981	11.337	65,5	68,5
Sant Andreu	142.598	13.645	78,6	82,4
Sant Martí	221.029	14.182	79,0	85,7
Total	1.593.075	16.555	100,0	100,0

RFDpc: renda familiar disponible per capita.

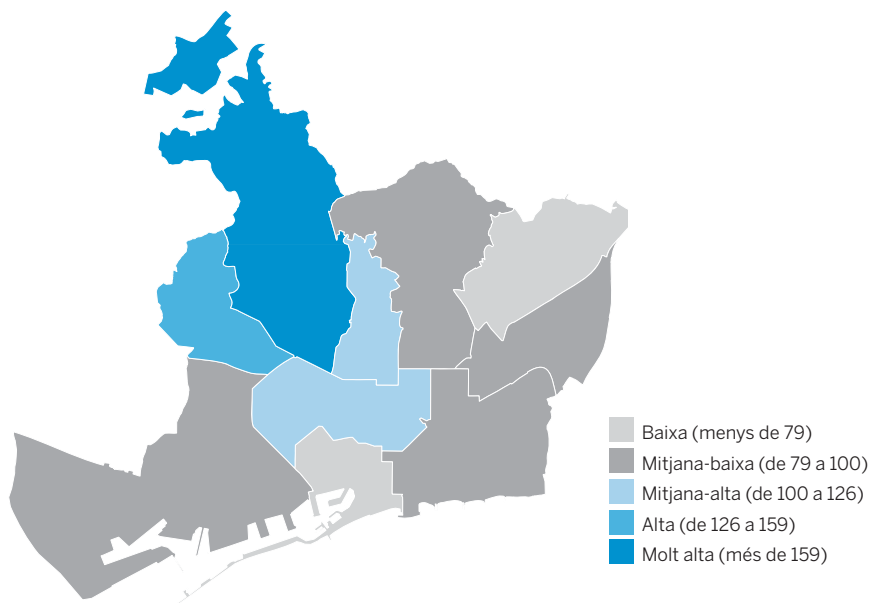
Gervasi i les Corts assoleixen els índexs més elevats en termes absoluts, 178,8 i 139,4 respectivament (29.599 i 23.075 €/habitant l'any 2005). En l'altre extrem, Nou Barris i Ciutat Vella registren els índexs més baixos, 68,5 i 72,0 o, en termes absoluts, entre 11.000 i 12.000 €/habitant. Aquests resultats suposen el manteniment de l'ordenació obtinguda per l'any 2000, ja que la posició d'aquests quatre districtes és idèntica, amb la particularitat que Ciutat Vella ha intercanviat amb Nou Barris la darrera posició amb un important avanç de la seva situació en termes relatius.

La distància entre els dos extrems (el quocient entre el districte amb l'RFDpc més elevada i el districte amb la més baixa) és 2,6, una dècima menys que l'obtingut l'any 2000. El sis districtes restants, que sumen un 68,7% de la població resident, se situen en l'interval més menys 20 % de la mitjana.

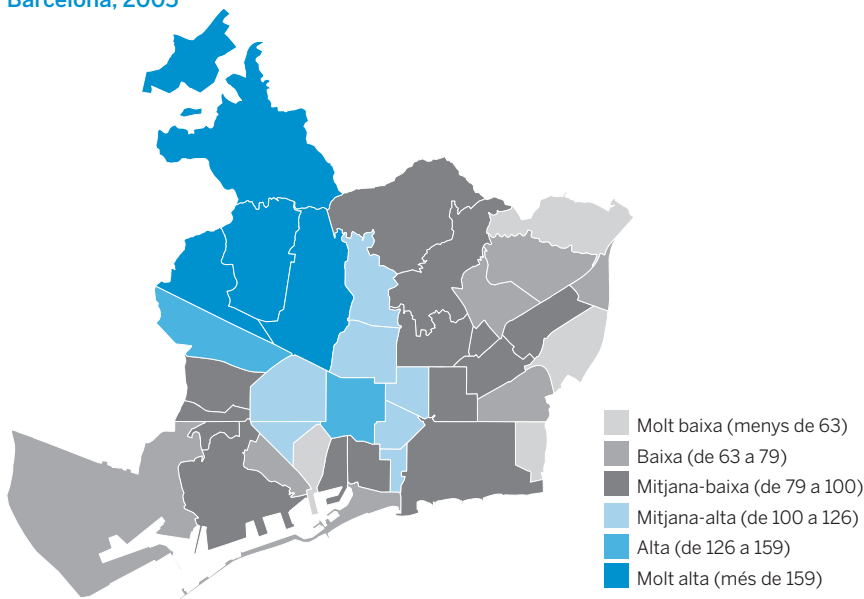
L'Eixample se situa clarament en la banda alta i Gràcia pràcticament convergeix amb la mitjana de la ciutat. Finalment, Sant Martí, Horta-Guinardó, Sants-Montjuïc i Sant Andreu registren uns índexs mitjans molt similars, especialment els dos primers, i per sota de la mitjana.

L'aproximació als resultats a escala de ZEG i de ZRP resulta molt més immediata si es fa sobre els mapes corresponents. El mapa 2 mostra que la contraposició més gran entre valors es dona entre els barris del nord de la ciutat (Nou Barris) i els de l'oest (les Corts i Sarrià - Sant Gervasi), que fins a cert punt podríem situar al voltant de la Meridiana i de la Diagonal. També s'observen els contrastos d'homogeneïtat dintre dels mateixos districtes. Alguns com Sarrià - Sant Gervasi, Gràcia o Horta-Guinardó són més homogenis —les ZEG que contenen

Mapa 1. Renda familiar disponible per capita, per districtes. Barcelona, 2005

Mapa 2. Renda familiar disponible per capita, per zones estadístiques grans. Barcelona, 2005

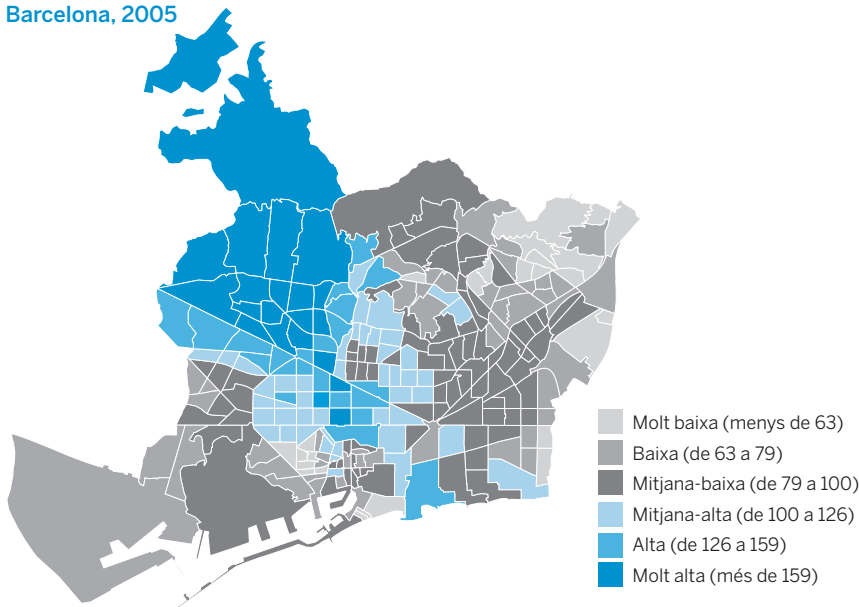

són semblants entre elles en termes de RFD—, mentre que d’altres com Sant Martí, Ciutat Vella o Sant Andreu tenen zones amb 4 o 5 categories de renda diferents.

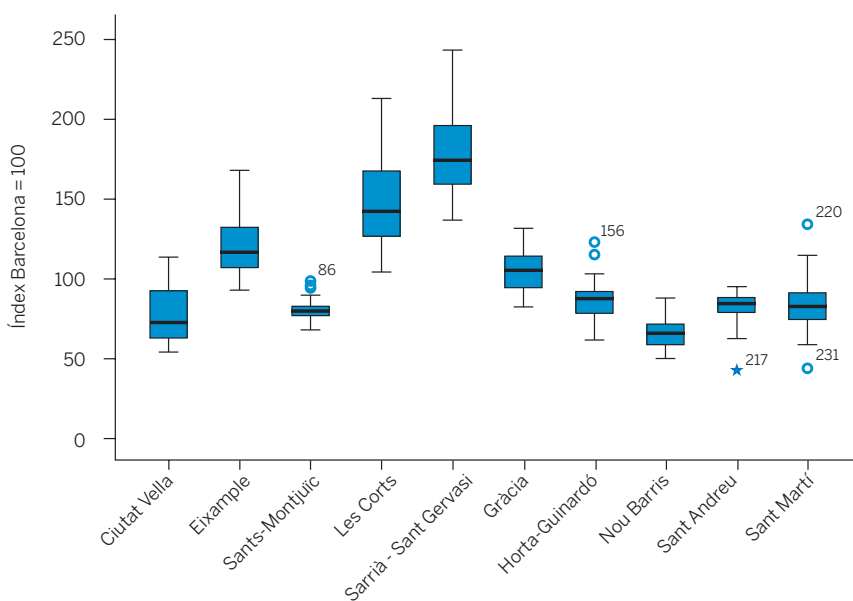
Des del punt de vista dels resultats detallats per àmbits petits, la taula 6 (vegeu pagina 21) i el mapa 3 són els que ofereixen una informació més rica i interessant, ja que permeten una plasmarció molt més tangible de les diferències i els contrastos dins de la ciutat. El mapa 3 reflecteix amb grans taques de colors les diferències de rendes mitjanes per àrees, accentuant el contrast vist a escala de ZEG entre les zones del nord i de l’oest de la ciutat. Complementàriament, el diagrama de caixes per districtes corresponent a l’any 2005 conté deu caixes que corresponen als deu conjunts formats per les ZRP de cada districte, i mostren amb claredat el nivell de la mediana i la dispersió, tant interna com en comparació amb la resta de districtes, així com el grau d’asimetria de la distribució, que s’amplia notablement respecte a la mitjana de la ciutat vista anteriorment. En comparació amb les dades de l’any 2000, a la majoria de districtes (a vuit) s’ha reduït la dispersió, mentre que als dos restants s’ha mantingut.

En la mateixa línia, els histogrames per districtes donen pistes de la desigual distribució de l’RFD en termes geogràfics. El gràfic 7 conté una agrupació de tots els histogrames per a la variable RFD de base 100 per a l’any 2005 per districtes, amb homogeneïtat d’escala tant en els eixos d’abscisses (valors de

Mapa 3. Renda familiar disponible per capita, per zones de recerca petites. Barcelona, 2005

Gràfic 6. Índex RFD (renda familiar disponible) de les zones de recerca petites per districtes. Barcelona, 2000-2005

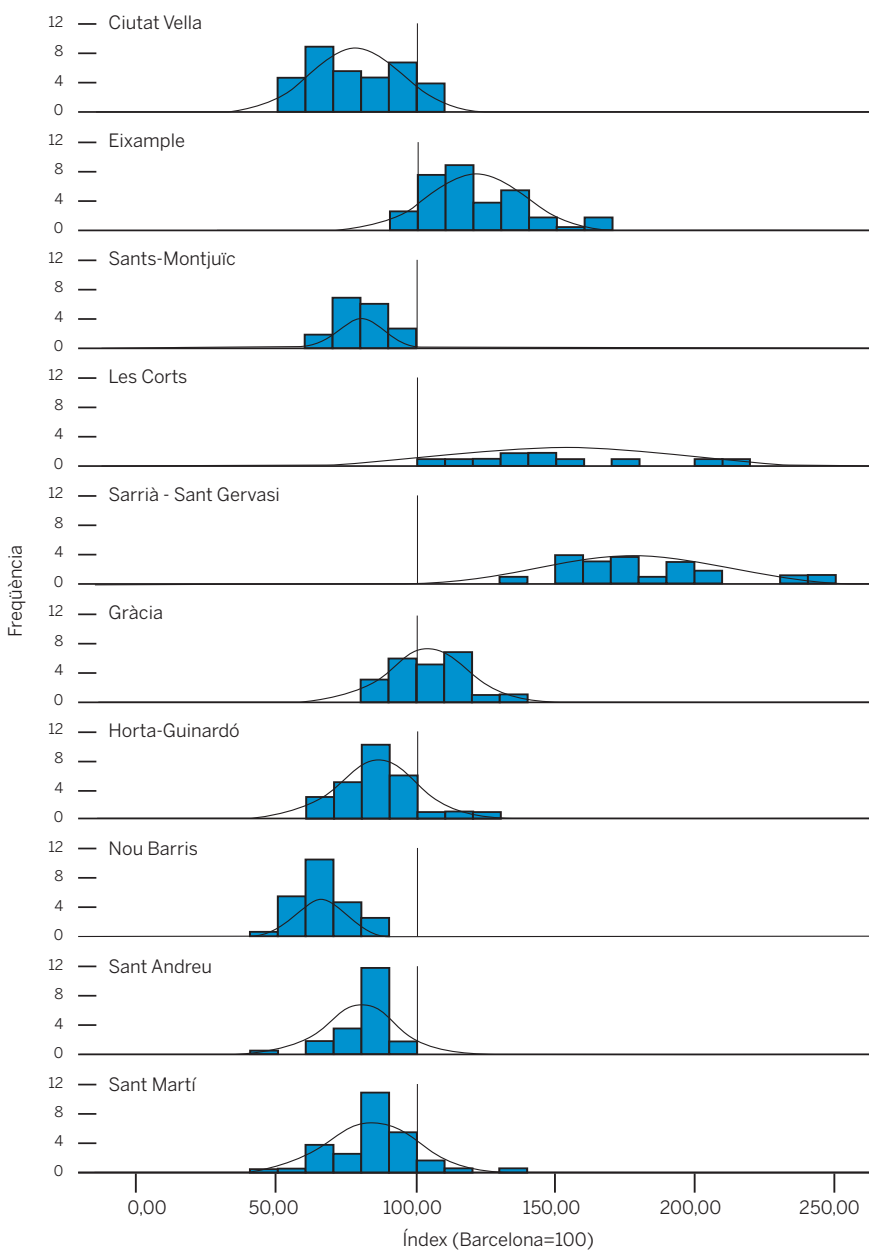

la variable) com en els de les ordenades (freqüències o casos). Això permet comparar fàcilment tant la posició com la distribució a cada districte, i de cada districte en particular amb els altres. Com es pot veure, totes les distribucions són asimètriques: nou dels deu districtes tenen una asimetria positiva —a la dreta—, en general de molt poca intensitat, però a Sant Andreu es detecta una asimetria negativa relativament marcada. Aquest districte té un cas (la ZRP 217, corresponent al Baró de Viver) amb un valor marcadament baix, tant en relació amb el conjunt de la ciutat com a la resta del districte, i, de fet, aquesta ZRP pren el valor mínim del conjunt de la distribució a escala de ciutat. Aquest histograma també palesa que Sant Andreu és, juntament amb Nou Barris i Sants-Montjuïc, l'únic on totes les ZRP que contenen prenen valors inferiors a la mitjana de la ciutat.

Al seu torn, crida l'atenció que Ciutat Vella i Nou Barris, els dos districtes amb rendes més baixes, presenten formes molt irregulars però força homogènies en el sentit que les mitjanes no es veuen gaire alterades per casos extrems, per bé que a Ciutat Vella hi hagi gairebé una doble moda. Justament aquest districte, tot i assolir valors mitjans força baixos, té cinc zones amb valors iguals o superiors a la mitjana de la ciutat, un fet que explica la convivència de nivells de renda relativament allunyats.

Pel que fa als dos districtes amb rendes mitjanes més elevades, Sarrià -

Gràfic 7. Distribució de les zones de recerca petites en histogrames per districtes segons el nivell de renda familiar disponible. Barcelona, 2005

Sant Gervasi i les Corts, presenten una massa compacta de casos —sempre per sobre de la mitjana de la ciutat— i una significativa desviació a la dreta (corresponents a les zones de l'antic camp de l'Espanyol i a Tres Torres en el cas de les Corts, i a Pedralbes en el de Sarrià - Sant Gervasi).

A continuació es fa una revisió detallada dels resultats de les diferents ZRP agrupades per districtes.

En el cas de Ciutat Vella, l'elevada heterogeneïtat i el baix nivell mitjà de l'índex són els trets més destacables, amb un ventall de rendes ampli i que abraça des de molt baixa fins a mitjana alta; un fet que cal mirar tenint en compte el desigual pes demogràfic de les 37 zones de recerca petites en què es divideix el districte i el caràcter marcadament terciari d'algunes d'aquestes àrees. Com a tret general, les ZRP més poblades tenen índexs molt baixos —cap de les cinc més poblades, que sumen el 36% de la població, supera l'índex 73—, mentre que entre les 6 ZRP menys poblades 3 assolixen índexs superiors a 100. La distribució és força simètrica, amb unes freqüències centrals relativament baixes, i cinc observacions (ZRP) amb una RFD superior a la mitjana de la ciutat, tres més que l'any 2000. L'ascens relatiu que ha experimentat aquest districte entre els anys 2000 i 2005 deriva principalment de l'augment de valor de les propietats immobiliàries, superior al registrat a la mitjana de la ciutat, i això relacionat tant amb la forta demanda com amb les millores urbanístiques.

Taula 5. Renda familiar disponible per capita, per zones estadístiques grans. Barcelona, 2000-2005

Zones estadístiques grans	Districte	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)		
		2005	2005	2000	2005	
1	Barceloneta	Ciutat Vella	15.428	10.451	51,4	63,1
2	Parc	Ciutat Vella	22.558	13.723	69,5	82,9
3	Gòtic	Ciutat Vella	26.982	13.827	81,3	83,5
4	Raval	Ciutat Vella	46.322	10.419	53,4	62,9
5	Sant Antoni	Eixample	37.878	17.062	100,6	103,1
6	Esquerra Eixample	Eixample	99.700	20.187	122,8	121,9
7	Dreta Eixample	Eixample	42.173	23.041	144,7	139,2
8	Estació Nord	Eixample	30.770	18.005	110,5	108,8
9	Sagrada Família	Eixample	51.964	16.757	95,8	101,2
10	Poble-sec	Sants-Montjuïc	39.239	11.664	65,9	70,5
11	Montjuïc	Sants-Montjuïc	1.243	13.361	73,9	80,7
12	Zona Franca - Port	Sants-Montjuïc	28.949	12.590	78,1	76,0
13	Font de la Guatlla	Sants-Montjuïc	10.372	14.830	108,2	89,6
14	Bordeta-Hostafrancs	Sants-Montjuïc	19.504	13.700	87,7	82,8
15	Sants	Sants-Montjuïc	78.329	14.205	81,7	85,8
16	Les Corts	Les Corts	68.761	21.222	122,8	128,2
17	Pedralbes	Les Corts	13.827	32.292	210,1	195,1
18	Sant Gervasi	Sarrià - Sant Gervasi	101.142	29.043	167,7	175,4
19	Sarrià	Sarrià - Sant Gervasi	35.743	31.442	172,1	189,9
20	Vallvidrera - les Planes	Sarrià - Sant Gervasi	3.576	26.895	149,5	162,5
21	Gràcia	Gràcia	87.783	17.042	96,4	102,9
22	Vallcarca	Gràcia	32.304	18.022	104,2	108,9
23	Guinardó	Horta-Guinardó	68.478	15.256	88,1	92,2
24	Horta	Horta-Guinardó	71.450	13.295	74,3	80,3
25	Vall d'Hebron	Horta-Guinardó	29.992	13.682	80,2	82,6
26	Vilapicina - Turó de la Peira	Nou Barris	65.497	12.080	69,9	73,0
27	Roquetes-Verdum	Nou Barris	86.059	11.048	63,5	66,7
28	Ciutat Meridiana - Vallbona	Nou Barris	13.425	9.560	56,7	57,7
29	Sagrera	Sant Andreu	52.621	14.566	83,6	88,0
30	Congrés	Sant Andreu	13.593	13.912	80,8	84,0
31	Sant Andreu	Sant Andreu	52.834	14.006	79,7	84,6
32	Bon Pastor	Sant Andreu	14.004	9.949	62,8	60,1
33	Trinitat Vella	Sant Andreu	9.546	11.614	60,9	70,2
34	Fort Pius	Sant Martí	12.624	17.359	98,4	104,9
35	Poblenou	Sant Martí	61.077	15.542	86,1	93,9
36	Barri Besòs	Sant Martí	25.603	10.188	56,0	61,5
37	Clot	Sant Martí	65.216	15.073	83,1	91,0
38	Verneda	Sant Martí	56.509	12.783	74,3	77,2
Total			1.593.075	16.555	100,0	100,0

RFDpc: renda familiar disponible per capita.

Com a referència, cal tenir present el fort increment demogràfic registrat en el període analitzat, d'un 25,3%, quatre vegades més elevat que el comptabilitzat al conjunt de la ciutat.

L'Eixample és el districte més poblat de la ciutat i, en termes de RFD, ocupa la tercera posició, per darrere de Sarrià - Sant Gervasi i les Corts. Les dades mostren una notable estabilitat en relació amb l'any 2000 —el valor de l'índex és 116,3 tant l'any 2000 com l'any 2005—, i una dispersió semblant a la mitjana de la ciutat. La distribució de freqüències revela una certa asimetria a la dreta, amb una notable concentració de les observacions en la banda baixa —situades de forma majoritària per sobre de 100—, i escasses observacions en la banda alta. De les 35 ZRP que formen el districte, no n'hi ha cap amb menys de 1.000 habitants, i n'hi ha vuit amb més de 10.000 residents. Com en el cas de Ciutat Vella, els valors màxims de l'índex els assolixen les zones menys poblades que, en aquest cas, tenen un perfil marcadament terciari: el màxim correspon a l'Illa de la Discòrdia —justament la menys poblada— mentre que la segona i tercera posició corresponen a les zones de la Pedrera i el passeig de Gràcia central, totes dues en un clar procés de retorn als usos residencials per a segments de renda alta.

Un dels aspectes més característics de Sants-Montjuïc és la baixa dispersió que presenten les 18 ZRP que el formen, amb una notable coincidència entre la mitjana i la mediana. És juntament amb Gràcia el que té un rang inferior (distàn-

cia entre el valor màxim i el mínim), amb un coeficient de variació certament baix (0,113). Destaca també una gran concentració en el terreny que queda per sota però relativament a la vora de la mitjana. En el mateix sentit, al mapa 3 es palesa que les ZRP del districte són força monocromes, amb només dos colors, corresponents a nivells de renda baix i mitjà-baix. En aquest districte hi ha algunes ZRP molt grans geogràficament però amb poc pes demogràfic, com la Zona Franca, amb un perfil d'activitat econòmica molt marcat, i Montjuïc. Alhora, també conté la ZRP més poblada de tot Barcelona, la del passeig de la Zona Franca est, amb més de 20.000 habitants, que juntament amb les tres del Poble Sec i les de sota de la carretera de Sants són les que tenen els índexs més baixos del districte. En general, si tant les variables demogràfiques com les de turismes tenen valors inferiors a la mitjana, la que recull el valor de les propietats immobiliàries també reflecteix l'antiguitat del parc residencial.

Els tons dominants al mapa 3 revelen perfectament que les ZRP de les Corts són àrees amb un nivell mitjà de renda molt elevat. En aquest districte, el menys poblat de tota la ciutat i on l'augment demogràfic en els darrers anys ha estat més minso, no hi ha cap ZRP amb un índex inferior a la mitjana de la ciutat. Un dels aspectes més destacables és que, dins mateix del districte, els eixos viaris potents com la Diagonal o la travessera de les Corts actuen de fronteres tant de nivells de renda com

de pes demogràfic. De forma esglaonada en el sentit de les agulles del rellotge, els valors dels índexs ascendeixen a mesura que es passa de les ZRP properes a Sants-Montjuïc —les més poblades— cap a les de Sarrià - Sant Gervasi, les menys poblades. Les onze ZRP en què es divideix aquest districte obtenen una puntuació alta o molt alta en les cinc variables considerades: tant el nivell d'estudis mitjà com les taxes d'ocupació són força elevades; les dues variables referides a la tinença de turismes puntuen també a l'alça, especialment quan es consideren els turismes nous d'alta potència fiscal. Finalment, les ZRP situades per sobre de la Diagonal registren els preus residencials més alts de la ciutat.

La característica més destacable de Sarrià - Sant Gervasi en termes de renda és que l'elevat nivell que assolix l'índex RFD a les 20 ZRP que el formen és molt homogeni, tal com es pot veure al mapa 3, al gràfic de dispersió i al diagrama de caixes. De fet, en el rànquing de les 248 ZRP de la ciutat ordenades per nivell de RFD, de les deu primeres vuit corresponen a zones d'aquest districte. Aquests resultats no constitueixen cap sorpresa, i menys si es posen al costat dels resultats de 2000 —amb un índex de 168,4 que ocupava també la primera posició en termes de RFD—, o d'estudis anteriors. De les cinc variables considerades en aquest estudi tres assolixen els valors extrems —taxa de titulats més elevada, taxa d'atur més baixa, i preu dels habitatges més elevat— en alguna ZRP d'aquest districte,

mentre que les dues variables restants també estiren amunt el valor de l'índex.

En la línia dels resultats obtinguts per a l'any 2000, Gràcia es troba tan a prop de la mitjana de la ciutat que serviria com a síntesi del conjunt de la ciutat, especialment si es considera que té una distribució de freqüències tan extensa com per aplegar ZRP amb perfils molt diferents en termes demogràfics i de capacitat econòmica. En general, les ZRP que pertanyen al nucli antic són més envellides en termes demogràfics, tenen un parc residencial també relativament antic i, en línia amb la trama urbana, presenten uns valors relatius a la tinença de turismes relativament baixos, amb un nivell de renda mitjà inferior a la mitjana de la ciutat. En canvi, a mesura que s'ascendeix geogràficament, la població i el parc residencial rejuveneixen, augmenta el nombre de turismes i puja el nivell de renda.

Horta-Guinardó és dins del grup intermedi en termes de renda, amb dues zones ben contrastades que ocupen els dos vessants d'un mateix turó. Així, al vessant oest, amb un marcat caràcter residencial, una densitat molt baixa i una reduïda presència de població estrangera, les zones de Can Pujollet i Alt de Pedrell s'enclaven en el segment de renda mitjana-alta, amb índexs globals força elevats i totes les variables puntuen per sobre de la mitjana. Per contra, al vessant oest, la Muntanya del Carmel té una elevada densitat i una població relativament jove, i presenta un índex inferior a la mitjana menys la desvia-

ció estàndard, cosa que la situa en el segment de renda molt baixa. En aquest cas, totes les variables considerades —excepte la de turismes / 1.000 habitants— són molt inferiors a la mitjana de la ciutat. Pel que fa a la resta de zones, la banda baixa del Guinardó i el nucli antic i residencial d'Horta són les que tenen uns índexs més elevats, i se situen fregant o just per sota de la mitjana.

Els baixos valors que prenen les variables a la pràctica totalitat de les 26 ZRP de Nou Barris han portat l'índex global a la zona més baixa de la classificació, i ocupen el lloc que tradicionalment havia tingut Ciutat Vella. Aquest districte es veu penalitzat en el càlcul de l'RFD perquè té un nivell mitjà d'estudis baix i unes taxes d'atur elevades; alhora, és un dels districtes amb valors més baixos de les propietats immobiliàries residencials. Presenta una gran homogeneïtat entre zones i poca dispersió. Els valors més baixos corresponen a Trinitat Nova, Ramon Albó o cases barates de Can Peguera, i Vallbona, un barri de dimensió petita i amb força autoconstrucció. De les 10 ZRP amb índexs més baixos de tota la ciutat, 5 estan situades en aquest districte, de forma que les zones del nord de la ciutat formen un entramat molt compacte amb baix nivell de renda, en el qual la millora en relació amb l'any 2000 ha estat molt exigua.

Sant Andreu és un altre dels districtes situats en una zona intermèdia en termes de renda, però en el qual també totes les ZRP estan per sota de la mitjana de la ciutat. Té dues zones urbanística-

ment molt diferents. D'una banda, les àrees de Sagrera, Congrés i Sant Andreu, al voltant d'eixos viaris com Felip II i el carrer Gran de Sant Andreu, amb una trama urbana molt consolidada, amb el 83,5% del total de la població del districte i en algunes zones amb una densitat neta molt elevada. La pràctica totalitat d'aquestes zones —amb l'excepció de la ZRP 205 i la 210— se situen en termes d'índex RFD en la categoria mitjana-baixa. En canvi, les quatre ZRP que toquen el Besòs tenen una morfologia i un perfil de residents força diferent. Una d'elles, Baró de Viver, és la que obté el nivell de renda més baix de tota la ciutat, un fet que provoca una distorsió a l'esquerra en l'histograma de freqüències del districte. Es tracta d'una àrea petita en termes geogràfics i demogràfics, en la qual el parc residencial és gairebé en la seva totalitat públic o protegit i que es troba en procés de transformació. Un fet, aquest darrer, que també afecta d'altres zones del mateix districte, com Bon Pastor, la Maquinista o l'àrea de desenvolupament del Pla de les antigues casernes de Sant Andreu.

L'evolució del nivell de renda de la població resident a Sant Martí ha estat paral·lela al creixement demogràfic en el darrer quinquenni. Durant els darrers quinze anys ha experimentat una gran transformació urbanística en la qual la conversió d'espais amb usos obsolets a barris residencials ha comportat l'atracció de nous veïns amb un perfil econòmic, professional i cultural molt divers. La immediata conseqüència

d'aquest procés és l'ascens de l'índex mitjà del districte de la setena posició que ocupava l'any 2000 a la cinquena de 2005. Com apunten els diversos estadístics calculats i s'aprecia al mapa 3, la dispersió és important, i de fet és l'únic districte amb cinc categories de renda, de molt baixa a alta. En l'extrem de la banda baixa es troben Besòs Mar i Besòs, amb valors baixos a la totalitat de les variables. També té un valor baix l'entorn de Sancho de Ávila, la zona menys poblada del districte i encaixada entre àrees amb nivell de renda més elevat, que previsiblement millorarà en termes de renda a mesura que es concreti la transformació de l'entorn de la plaça de les Glòries, i, en particular, l'àrea del 22@. En l'extrem de renda més elevat hi ha les zones del Poblenou, amb les variables de titulació i ocupació més altes de la ciutat, i Diagonal Mar, una de les àrees de la ciutat en la qual la transformació urbanística i demogràfica dels darrers anys ha estat més intensa.

5. Conclusions

Segons les estimacions realitzades, l'RFDpc de Barcelona ha augmentat un 4,2% anual en el període 2000-2005, en línia amb la trajectòria expansiva de l'activitat econòmica registrada en aquest període. Els resultats de l'aplicació del model l'any 2005 indiquen que Barcelona és una ciutat de rendes mitjanes, en la qual el 75% de les ZRP —que apleguen un 78,8% de la població— tenen un nivell mitjà de RFDpc. Tot i que els canvis entre

2000 i 2005 són d'escassa magnitud, es detecta un augment de la concentració a l'entorn de la mitjana, una reducció de la dispersió i més homogeneïtzació de la distribució. En conjunt, la distribució de la renda és força homogènia, i ho ha estat de forma estable en els darrers anys.

De l'anàlisi de l'índex de Gini es desprèn que a Barcelona hi ha una distribució força equitativa de la renda i, en relació amb l'obtingut per a l'any 2000, revela un avanç cap a una distribució més igualitària. Alhora, cal apuntar que les corbes que mesuren la concentració de la renda estan gairebé superposades en les dues referències temporals.

L'enfocament territorial a escala de districtes mostra que Sarrià - Sant Gervasi i Nou Barris ocupen els extrems superior i inferior de la distribució respectivament. La distància entre aquests extrems, en forma de ràtio entre el que assoleix l'índex RFD més alt i el més baix, és 2,6, una dècima menys que l'any 2000. Si es fa un punt de tall entre els districtes que superen un 20% la mitjana de la ciutat i els que es queden per sota del 80%, als anteriors s'afegeixen les Corts per la banda alta i Ciutat Vella per la banda baixa. Que aquests quatre districtes ocupin els dos extrems de la distribució de la renda no només no constitueix cap sorpresa, sinó que dóna continuïtat a estudis anteriors i/o de temàtica similar. La novetat és que Ciutat Vella, posant en valor la seva centralitat, ha abandonat la posició que

tradicionalment ocupava a la cua i ha cedit el lloc a Nou Barris.

Els sis districtes restants, situats entre la mitjana +/- 20 %, sumen el 68,7% de la població resident. L'Eixample està situat clarament a la banda alta d'aquest segment i Gràcia pràcticament convergeix amb la mitjana. Sant Martí, Horta-Guinardó, Sants-Montjuïc i Sant Andreu tenen uns índexs molt semblants, entre 80,7 i 85,7. A més de Ciutat Vella, els altres districtes que han avançat posicions en termes relatius són Sant Martí i Sant Andreu, dos districtes que han viscut una notable transformació urbanística en els darrers anys.

Pel que fa als dos districtes amb rendes més altes —Sarrià - Sant Gervasi i les Corts— presenten una notable homogeneïtat cromàtica a tots els nivells territorials. L'histograma per a ambdós districtes palesa, a més d'una significativa desviació a la dreta, que totes les observacions estan per sobre de la mitjana de la ciutat. En l'ordenació per nivells de l'índex RFD per a les 248 ZRP de la ciutat, les setze primeres posicions estan ocupades per zones d'aquests dos districtes. Pel que fa a les ZRP que ocupen les darreres posicions, estan molt més escampades en el territori. A part de l'abundància de territoris amb molt baixa renda familiar disponible per capita a la zona nord de la ciutat, l'extrem més baix correspon al Baró de Viver, al districte de Sant Andreu, seguit per Besòs Mar a Sant Martí.

Taula 6. Renda familiar disponible per capita, per zones de recerca petites. Barcelona, 2000-2005 (1a part)

Zones de recerca petites	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)	
	2005	2005	2000	2005
Ciutat Vella				
1 Sant Sebastià	1.944	13.608	76,4	82,2
2 C/ Cervera - Aixada	2.409	9.081	55,4	54,9
3 C/ Churruca	1.895	10.039	42,0	60,6
4 Barceloneta Centre	4.120	10.515	54,8	63,5
5 Hospital del Mar	5.060	9.992	40,2	60,4
6 Ciutadella-Born	1.867	15.968	91,1	96,5
7 Llotja de Mar	1.364	15.083	78,2	91,1
8 Santa Maria del Mar	1.464	16.279	93,0	98,3
9 Museu Picasso	1.774	14.616	69,4	88,3
10 Casc Antic - Jutjats	4.735	12.195	59,9	73,7
11 Mercat de Santa Caterina	4.348	12.321	50,2	74,4
12 Av. Francesc Cambó	1.156	15.094	96,6	91,2
13 Sant Pere	3.402	11.971	59,5	72,3
14 Palau de la Música	2.448	16.311	88,9	98,5
15 C/ Comtal	1.807	14.378	86,1	86,8
16 Pl. Vila de Madrid	1.206	18.838	95,3	113,8
17 C/ Petritxol	1.004	16.700	74,4	100,9
18 Catedral	11.619	11.988	65,4	72,4
19 Palau de la Generalitat	893	13.883	106,9	83,9
20 C/ Boqueria	1.054	16.087	75,4	97,2
21 Pl. Reial - Ajuntament	2.114	17.145	95,0	103,6
22 Correus	1.926	15.418	90,8	93,1
23 Pl. de la Mercè	2.572	12.464	73,2	75,3
24 Pl. Medinaceli	2.787	14.705	75,4	88,8
25 Drassanes	1.303	11.029	75,2	66,6
26 Palau Güell	4.771	10.966	48,5	66,2
27 Liceu	1.886	9.608	39,9	58,0
28 Sant Pau del Camp	1.443	10.201	43,4	61,6
29 Pl. Folch i Torres	4.591	9.618	39,3	58,1
30 Sant Agustí	2.259	10.578	54,2	63,9
31 Mercat de la Boqueria	1.479	12.110	53,5	73,1
32 C/ Riera Baixa	4.356	9.987	43,0	60,3
33 C/ de la Cera	7.278	8.896	47,7	53,7
34 C/ Riera Alta	11.515	9.428	47,6	56,9
35 Casa Caritat	1.861	10.751	75,9	64,9
36 Acadèmia de les Ciències	2.740	16.875	93,1	101,9
37 C/ Tallers - Pelai	840	16.775	131,3	101,3
Eixample				
38 Mercat de Sant Antoni	11.948	15.360	93,9	92,8
39 Av. Mistral	10.578	18.630	106,9	112,5
40 C/ Sepúlveda - Viladomat	9.000	17.207	100,3	103,9
41 C/ Sepúlveda - Casanova	6.352	17.447	102,7	105,4
42 Universitat	3.512	20.748	121,4	125,3
43 C/ Casanova - Diputació	6.697	19.841	132,2	119,8

Taula 6. Renda familiar disponible per capita, per zones de recerca petites. Barcelona, 2000-2005 (2a part)

Zones de recerca petites	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)	
	2005	2005	2000	2005
44 Casa Golferichs	10.239	19.367	110,4	117,0
45 Parc de l'Escorxador	6.743	18.187	108,7	109,9
46 C/ Llançà	9.264	19.526	112,2	117,9
47 Av. Roma - Aragó	3.903	19.087	116,5	115,3
48 Telefònica	6.544	21.570	143,5	130,3
49 Mercat del Ninot	6.734	18.960	119,7	114,5
50 C/ Aribau - Mallorca	5.030	21.274	133,8	128,5
51 C/ Aribau - Còrsega	6.292	22.582	131,7	136,4
52 Hospital Clínic	6.369	20.094	111,9	121,4
53 Escola Industrial	8.235	19.395	112,7	117,2
54 Presó Model	8.463	19.983	116,3	120,7
55 C/ Londres - Borrell	6.999	21.913	140,2	132,4
56 C/ Londres - Casanova	4.676	21.919	151,2	132,4
57 La Pedrera	2.012	27.089	168,9	163,6
58 Casa de les Punxes	9.307	22.299	118,6	134,7
59 Mercat de la Concepció	8.186	22.851	146,1	138,0
60 Pg. de Gràcia central	2.720	25.842	212,4	156,1
61 Illa de la Discòrdia	1.754	27.805	189,2	168,0
62 Torre de les Aigües	5.003	23.738	137,8	143,4
63 Tetuan nord	6.479	18.603	103,4	112,4
64 Pl. Catalunya - Rondes	6.712	24.472	180,7	147,8
65 Estació del Nord	13.707	19.190	126,3	115,9
66 Auditori	5.147	15.591	91,6	94,2
67 Pl. Monumental	11.916	17.686	100,7	106,8
68 Pl. Hispanitat	12.743	15.959	89,6	96,4
69 Mercat de la Sagrada Família	12.207	16.703	93,3	100,9
70 Sagrada Família	8.476	16.728	93,4	101,0
71 Jardins de la Indústria	10.604	17.498	103,0	105,7
72 Creu Roja	7.934	17.161	102,2	103,7
Sants - Montjuïc				
73 Tres Xemeneies	6.893	11.763	81,0	71,1
74 Poble Sec - Satalia	18.654	11.149	58,6	67,3
75 Mercat de les Flors	13.692	12.317	67,9	74,4
76 Montjuïc	1.243	13.361	73,9	80,7
77 Polígon Zona Franca	1.202	13.001	95,5	78,5
78 Pg. Zona Franca oest	7.000	12.680	90,0	76,6
79 Pg. Zona Franca est	20.747	12.535	73,6	75,7
80 Font de la Guatlta	10.372	14.830	108,2	89,6
81 Hostafrancs	9.096	13.586	78,2	82,1
82 Magòria - Can Batlló	10.408	13.799	96,1	83,4
83 Sants - Mercat Nou	8.624	12.945	81,2	78,2
84 Cotxeres de Sants	10.236	13.391	72,9	80,9
85 Espanya Industrial	7.065	13.694	75,3	82,7
86 Pl. Centre sud	11.693	16.382	93,5	99,0
87 Can Mantega	11.905	16.078	90,4	97,1

Taula 6. Renda familiar disponible per capita, per zones de recerca petites. Barcelona, 2000-2005 (3a part)

Zones de recerca petites	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)	
	2005	2005	2000	2005
88 Mercat de Sants	4.613	11.445	63,2	69,1
89 C/ Sugranyes	16.261	12.684	75,5	76,6
90 C/ Roger	7.932	15.783	90,3	95,3
Les Corts				
91 Torre Melina - Collblanc	9.211	23.505	129,4	142,0
92 F.C. Barcelona	4.257	26.205	159,8	158,3
93 Jardins de Bacardí	11.044	17.292	99,6	104,5
94 Sol de Baix	7.435	19.952	117,7	120,5
95 Pl. Centre nord	11.186	18.644	110,3	112,6
96 Les Infantes	9.296	21.759	119,4	131,4
97 C/ Loreto	6.654	24.674	144,2	149,0
98 Les Corts - Centre	9.678	22.405	134,0	135,3
99 Santa Gemma	5.775	29.318	201,2	177,1
100 Palau Reial	7.047	34.309	223,8	207,2
101 Pedralbes	1.005	35.236	162,3	212,8
Sarrià - Sant Gervasi				
102 R.C.D. Espanyol	7.404	40.306	219,2	243,5
103 C/ Sagués	3.852	25.847	169,6	156,1
104 C/ Tuset	5.623	26.702	192,2	161,3
105 Jardins de Moragas	7.801	25.432	150,4	153,6
106 Turó Parc	9.035	33.718	188,5	203,7
107 Pl. Adrià	5.943	34.249	190,0	206,9
108 Parc de Monterols	7.556	28.153	152,7	170,1
109 C/ Saragossa	11.002	22.579	140,6	136,4
110 Parc Turó del Putget	8.165	25.784	144,9	155,7
111 C.T. Barcino	7.724	25.100	146,3	151,6
112 Av. Tibidabo	6.232	28.130	157,9	169,9
113 C/ Sant Gervasi	9.721	28.715	164,3	173,4
114 C/ Mandri	11.084	32.731	181,4	197,7
115 Tres Torres	5.837	38.809	213,4	234,4
116 Salesians	5.906	32.166	189,7	194,3
117 Quinta Amèlia	6.233	29.403	164,9	177,6
118 Sarrià Centre	11.302	28.282	157,4	170,8
119 Can Caralleu	3.097	30.876	127,2	186,5
120 Institut Químic	3.368	32.302	170,2	195,1
121 Vallvidrera	3.576	26.895	149,5	162,5
Gràcia				
122 Riera de Sant Miquel	2.870	19.778	148,5	119,5
123 Pl. Rius i Taulet	4.964	15.266	82,5	92,2
124 C/ Llibertat	4.872	13.648	66,8	82,4
125 C/ Quevedo	5.587	16.106	96,8	97,3
126 C/ d'en Grassot	7.601	17.199	92,1	103,9
127 La Sedeta	7.702	19.037	105,8	115,0
128 C/ Romans	6.204	15.894	85,1	96,0
129 C/ Legalitat	8.248	16.850	97,1	101,8

Taula 6. Renda familiar disponible per capita, per zones de recerca petites. Barcelona, 2000-2005 (4a part)

Zones de recerca petites	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)	
	2005	2005	2000	2005
130 Pl. Virreina - Travessera	4.648	15.824	82,0	95,6
131 Pl. Diamant	3.402	14.952	89,6	90,3
132 Pl. Sol	2.375	14.427	91,7	87,1
133 Rambla del Prat	4.873	19.086	103,5	115,3
134 Fontana	2.809	15.179	78,6	91,7
135 Pl. Lesseps sud	2.604	18.730	107,2	113,1
136 Torrent l'Olla - Travessera de De Dalt	3.603	17.454	120,7	105,4
137 Pl. Nord - Pl. Rovira	5.811	17.079	91,5	103,2
138 C.F. Europa	9.610	19.438	108,3	117,4
139 Parc Güell	8.038	18.501	108,0	111,8
140 Baixada de la Glòria	7.565	17.652	108,6	106,6
141 C/ Móra d'Ebre	7.014	14.735	81,6	89,0
142 La Creueta del Coll	3.706	21.218	112,6	128,2
143 Hospital Militar	4.499	19.053	111,0	115,1
144 Penitents	1.482	21.756	126,4	131,4
Horta-Guinardó				
145 Quarter Girona	10.446	17.073	95,1	103,1
146 L'Aliança	6.452	14.640	87,2	88,4
147 Hospital de Sant Pau	6.933	15.169	87,6	91,6
148 Pl. Guinardó	8.440	15.547	89,4	93,9
149 Mercat del Guinardó	6.768	15.618	86,7	94,3
150 C/ Mascaró	6.971	14.761	87,4	89,2
151 Parc del Guinardó	6.125	14.443	89,8	87,2
152 Parc de les Aigües	8.534	15.162	91,8	91,6
153 Can Baró	7.809	13.963	75,1	84,3
154 C/ Font d'en Fargas	7.683	12.673	65,7	76,5
155 C/ Alt de Pedrell	3.901	19.151	118,5	115,7
156 Can Pujole	2.985	20.349	97,1	122,9
157 Mercat del Carmel	7.754	10.735	60,8	64,8
158 C/ Segimon	6.500	10.982	61,7	66,3
159 Muntanya del Carmel	7.086	10.180	60,2	61,5
160 Pl. Pastrana	7.392	11.926	63,2	72,0
161 Mercat d'Horta	4.969	13.049	79,3	78,8
162 Pl. Santes Creus	3.552	15.439	91,9	93,3
163 C. Esportiu Horta	6.333	14.556	82,3	87,9
164 Horta centre-Pl. Eivissa	5.954	14.198	80,5	85,8
165 Horta-Valldaura	6.831	14.590	79,8	88,1
166 Cementiri d'Horta	510	12.064	63,4	72,9
167 Sant Genís	6.111	13.416	81,0	81,0
168 C. Sanitària Vall d'Hebron	1.100	14.399	80,2	87,0
169 Montbau	5.229	14.349	79,0	86,7
170 A. Olímpica Vall d'Hebron	5.865	15.718	99,8	94,9
171 Teixonera	11.687	12.433	70,3	75,1
Nou Barris				
172 Torre Llobeta	8.080	13.670	80,1	82,6

Taula 6. Renda familiar disponible per capita, per zones de recerca petites. Barcelona, 2000-2005 (5a part)

Zones de recerca petites	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)	
	2005	2005	2000	2005
173 Vilapicina	9.164	13.683	77,2	82,7
174 C/ Escòcia	7.853	12.844	83,7	77,6
175 Pl. Sòller	7.401	12.161	73,5	73,5
176 Can Dragó	6.251	11.882	68,0	71,8
177 C/ Alcúdia	9.472	11.512	69,4	69,5
178 Calderón de la Barca	9.452	10.934	60,3	66,0
179 Turó de la Peira	5.811	10.338	52,9	62,4
180 Ramon Albó	2.013	8.831	32,8	53,3
181 Can Ensenya	10.159	14.497	92,7	87,6
182 Guineueta	5.663	11.004	67,0	66,5
183 Parc Guineueta	7.396	10.126	55,0	61,2
184 Prosperitat-Llucmajor	5.670	11.744	64,0	70,9
185 Verdum	4.769	10.112	58,4	61,1
186 Prosperitat-Via Júlia	6.229	11.245	70,1	67,9
187 Prosperitat-Rio de Janeiro	5.125	10.711	54,6	64,7
188 Prosperitat-Via Favència	9.662	11.232	64,4	67,8
189 Trinitat Nova	5.063	8.263	43,7	49,9
190 Dipòsits d'Aigua	3.756	9.567	50,7	57,8
191 Roquetes	7.502	9.699	52,1	58,6
192 C/ Mina de la Ciutat	7.351	10.268	53,8	62,0
193 Canyelles	7.714	11.925	70,1	72,0
194 Turó de Roquetes	4.193	9.357	55,9	56,5
195 Torre Baró	1.619	10.876	51,2	65,7
196 Ciutat Meridiana	6.642	9.466	59,5	57,2
197 Vallbona	971	8.891	50,2	53,7
Sant Andreu				
198 C/ Bofarull	10.828	15.383	88,6	92,9
199 Navas	10.775	14.697	88,3	88,8
200 La Sagrera - Estació	6.920	14.772	82,4	89,2
201 C/ Berenguer de Palou	4.761	13.425	79,3	81,1
202 La Sagrera	10.155	14.284	80,6	86,3
203 Mercat de Felip II	9.182	14.198	78,0	85,8
204 I.B. Alzina	8.739	14.680	86,9	88,7
205 Congrés	4.854	12.531	71,1	75,7
206 Fabra i Coats	4.467	14.602	81,5	88,2
207 Sant Andreu	7.909	14.751	78,1	89,1
208 Mercat de Sant Andreu	5.492	13.128	75,0	79,3
209 C/ Servet	2.812	13.584	75,2	82,1
210 Pl. Mossèn Clapés	7.618	12.943	77,5	78,2
211 Casa Bloc	5.948	13.631	76,6	82,3
212 Colorantes	6.530	14.824	93,3	89,5
213 Sant Andreu - c/ Segre	9.884	13.893	77,8	83,9
214 C.F. Sant Andreu	2.174	15.634	93,7	94,4
215 Bon Pastor - Santander	6.002	10.679	67,7	64,5
216 Bon Pastor - Maquinista	5.627	10.368	67,1	62,6

Taula 6. Renda familiar disponible per capita, per zones de recerca petites. Barcelona, 2000-2005 (6a part)

Zones de recerca petites	Població resident	RFDpc (€/any)	Índex RFD (Barcelona = 100)	
	2005	2005	2000	2005
217 Baró de Viver	2.375	7.112	43,5	43,0
218 Trinitat Vella	9.546	11.614	60,9	70,2
Sant Martí				
219 Fort Pius	12.624	17.359	98,4	104,9
220 Vila Olímpica	7.205	22.299	147,9	134,7
221 C/ Sancho de Àvila	2.090	11.528	92,6	69,6
222 Olivetti	4.867	17.876	106,5	108,0
223 Poble Nou	10.505	15.083	76,8	91,1
224 Catalana	7.551	15.532	77,1	93,8
225 Can Felipa	8.675	13.528	72,0	81,7
226 C/ Gran Via - Bilbao	4.962	13.361	79,0	80,7
227 Pl. Perú	5.550	13.523	76,1	81,7
228 C/ Veneçuela	5.059	10.905	63,2	65,9
229 Diagonal Mar	4.613	19.052	88,6	115,1
230 Besòs-Diagonal	6.384	12.257	65,1	74,0
231 Besòs-Mar	7.117	7.423	39,7	44,8
232 Besòs	7.030	9.692	47,0	58,5
233 Besòs-Paraguai	5.072	12.151	77,2	73,4
234 Parc del Clot	15.762	15.206	81,0	91,8
235 C/ Aragó-Independència	5.683	14.849	81,6	89,7
236 Provença-Independència	8.484	15.218	87,9	91,9
237 Sant Josep de Calassanç	9.606	16.236	92,9	98,1
238 Camp de l'Arpa Nord	6.859	13.810	78,5	83,4
239 Can Robacols	10.734	14.973	80,0	90,4
240 Clot-Meridiana	8.088	14.639	79,4	88,4
241 C/ Provençals	5.387	13.354	71,8	80,7
242 Centre Cívic Sant Martí	9.615	13.314	76,6	80,4
243 C.F. Júpiter	4.593	13.935	79,8	84,2
244 Parc de Sant Martí	6.958	13.598	83,1	82,1
245 Polígon Sant Martí	8.418	13.162	77,2	79,5
246 Pl. La Palmera	8.883	13.340	81,2	80,6
247 La Pau	6.179	10.643	56,6	64,3
248 La Verneda - Santander	6.476	10.610	63,5	64,1
Total	1.593.075	16.555	100,0	100,0